



Скільки були готові платити співробітникам

Аналіз заробітних плат з вакансій показує, що трохи більше половини (51%) роботодавців галузі АПК протягом 2019 року розраховували знайти співробітників на зарплату від 9 000 до 18 000 грн, ще майже чверть (24%) готові були платити від 18 100 до 27 000 грн. Варто зазначити, що порівняно з 2018 роком зарплатна вилка компаній відчутно зросла. Тоді наймасовішим за кількістю вакансій (48%) був діапазон від 6 600 до 12 900 грн.

При цьому майже протягом усього року в професфері «Виробництво, АПК» спостерігалось незначне, але постійне підвищення пропонованих у вакансіях заробітних плат. Лише на початку червня та вересня спостерігались невеликі (в межах 1-2%) зниження.

<http://agroportal.ua/ua/views/blogs/itogi-goda-kak-proshel-2019i-dlya-agrarnoi-sfery/>



УДК 38.43:637.1

Сучасний стан молочного скотарства на Волині

А. Ревунець, Я. Веремчук,

кандидати вет. наук

О. Кашуба, магістрант

Житомирський національний
агроекологічний університет

Анотація. Висвітлено сучасний стан, проблеми та основні тенденції розвитку молочного скотарства у Волинській області. Проаналізовано динаміку наявності поголів'я великої рогатої худоби та обсягів виробництва молока за категоріями господарств. Визначено сукупність факторів, що впливають на подальший розвиток молочної галузі регіону.

Ключові слова: молочне скотарство, сільське господарство, тваринництво, велика рогата худоба, поголів'я тварин, продуктивність.

The state, problems and future development of the dairy cattle industry of Volyn. ANATOLII S. REVUNETS, YARYNA YU. VEREMCHUK, OLEKSANDR O. KASHUBA (Zhytomyr National Agroecological University, Zhytomyr)

Abstract. The paper presents the current state, problems and major trends of dairy farming in the Volyn region. An analysis was conducted of the livestock of cattle and milk production in the dynamics by class households. It has been defined a set of factors that influence on the further development of dairy industry in the region.

Key words: dairy cattle, agriculture, stockbreeding, cattle, livestock, productivity.

Тваринництво, як одна із провідних стратегічних галузей сільського господарства впливає на економічний потенціал агропромислового комплексу країни, сприяє зміцненню продовольчої безпеки, відновленню роботи та рівномірному завантаженню виробничих потужностей переробних підприємств, забезпеченню внутрішнього ринку якісною конкурентоспроможною тваринницькою продукцією [8].

Виробництво продукції тваринництва в Україні досягло своєї вершини у 1990 році, що збіглося у часі з розпадом СРСР і утворенням вільної, незалежної держави. Так, поголів'я великої рогатої худоби у державі налічувало 25194,8 тис. голів, у тому числі корів 8527,6 тис. голів, а на території

Волинської області – 912,0 та 321,7 тис. голів, відповідно [4, 9].

Ринкова трансформація від командно-розподільчої системи продовжується й досі, що негативно позначається на економіці країни та галузі тваринництва загалом. При цьому, після багатьох років трансформації тваринництва, за даними Державної служби статистики України, спостерігається тенденція до скорочення виробництва продукції і зменшення поголів'я тварин [2].

Україна має значний потенціал для розвитку тваринництва, зокрема земельні та трудові, сприятливі кліматичні умови, проте його стан тяжкий. Передусім, це зумовлено проблемою доступності та стабільності землекористування, оскільки дана галузь сільського господарства потребує земельного фонду і, відповідно, обґрунтованого, виваженого регулювання земельних відносин та удосконалення в сучасних умовах земельного законодавства.

Волинь – єдиний регіон України, що має кордон з країнами Європейського і Митного союзів і володіє значним природно-ресурсним, трудовим та економічним запасом. Більша частина області розташована в межах Поліської низовини, четверта частина – на Волинсько-Подільській височині в лісостеповій зоні, що в свою чергу вплинуло на рівень інтенсифікації сільського господарства, розвиток аграрних галузей та спеціалізацію тваринництва [10].

Волинська область спеціалізується на розвитку м'ясо-молочного скотарства. На Волині вирощується 25 % від м'ясного стада країни, таким чином регіон займає провідне місце в галузі м'ясного скотарства [3]. Однак у галузевій структурі тваринництва молочне скотарство відіграє основну роль як індикатор його розвитку, продовольчого достатку та економічної стабільності суспільства і постачає незамінні, цінні харчові продукти для населення та сировину для промисловості. Тому вивчення проблем, перспективних напрямів розвитку та функціонування молочної галузі на Волині є надзвичайно актуальними.

Слід зауважити, що прибутковість молочної галузі пов'язана із забезпеченням сільськогосподарським підприємствам та домогосподарствам населення постійних фінансових надходжень протягом року [1]. Проте відсутність в окремих областях власної молокопереробної промисловості поглиблює кризові явища в галузі скотарства, адже створює проблеми



зі збутом продукції та не стимулює нарощування поголів'я великої рогатої худоби [6].

Стримуючим фактором розвитку галузі в досліджуваному регіоні залишається скорочення поголів'я ВРХ, у тому числі корів у господарствах усіх форм власності і, як наслідок, зменшення виробництва та споживання молока, що є значною загрозою продовольчої безпеки держави [11].

Особливої уваги набувають питання зникнення цінних порід тварин, добре адаптованих до природно-кліматичних умов різних зон України. Впродовж останніх 30–40 років вітчизняні породи великої рогатої худоби удосконалювали шляхом схрещування з голштинською закордонною селекцією, здійснюючи дослідження найкращих поєднань і всебічного вивчення молочної продуктивності та відтворної здатності отриманих тварин [12]. Оскільки знання закономірностей взаємозв'язку показників молочної продуктивності із показниками відтворювальної здатності корів сприяють раціональному та ефективному веденню молочного скотарства і одержанню максимального прибутку.

Безсумнівно, значна роль в інтенсифікації галузі та підвищенні ефективності виробництва молока належить дієвій політиці та фінансовим інвестиціям держави, які є ефективним інструментом для забезпечення подальшого відродження та розвитку тваринництва, зокрема, молочного скотарства [8]. Саме тому існує необхідність в обґрунтуванні стратегічних напрямів розвитку галузі на Волині та залученні відповідної державної підтримки, яка ґрунтується на оцінці сучасного стану молочної галузі.

Тваринництво, як елемент агропромислового комплексу досліджували у своїх працях провідні українські вчені: М. Д. Заячук, В. Г. Андрійчук, П. Т. Саблук, М. Д. Пістун, В. О. Гуцал, Н. І. Провотар,

П. В. Луцишин, Н. П. Луцишин, Я. С. Сосницька, В. І. Павлов, В. М. Заремба, Л. В. Савош, В. С. Корчун, Ю. В. Кернасюк, О. Г. Кухар, Н. Д. Хоцевич, Н. Н. Коцан та інші. Зокрема, вивченням питань стану, перспектив та проблем розвитку і підвищення ефективності ведення молочного скотарства, як основи продуктивного тваринництва, займалися В. І. Бойко, П. С. Березівський, В. В. Зіновчук, Г. А. Нагорна, О. М. Шпичак, В. В. Юрчишин, А. Р. Дудок, В. Ф. Вацький, С. Г. Піщан, Л. О. Литвищенко, А. О. Гончар, Г. С. Шарапа, О. М. Барілович, Л. С. Іванова та інші.

Водночас, незважаючи на значну кількість наукових досліджень та широке висвітлення проблеми розвитку молочного скотарства, часто вони розглядалися на макрорівні – в рамках держави, однак залишаються недостатньо вивченими на рівні регіонів та потребують додаткового аналізу.

Метою досліджень було вивчити сучасний стан, позитивні та негативні тенденції розвитку галузі молочного скотарства у Волинській області та визначити перспективні напрями розвитку.

Завдання – здійснити характеристику галузі молочного скотарства на території Волинської області; дослідити динаміку показників поголів'я великої рогатої худоби, в тому числі корів, їх продуктивності; з'ясувати проблеми розвитку молочного скотарства Волині та прогнозувати подальший розвиток.

Об'єктом дослідження була господарська діяльність галузі молочного скотарства в господарствах різних категорій Волині.

Для проведення дослідження було використано статистичні дані щодо наявного в усіх категоріях

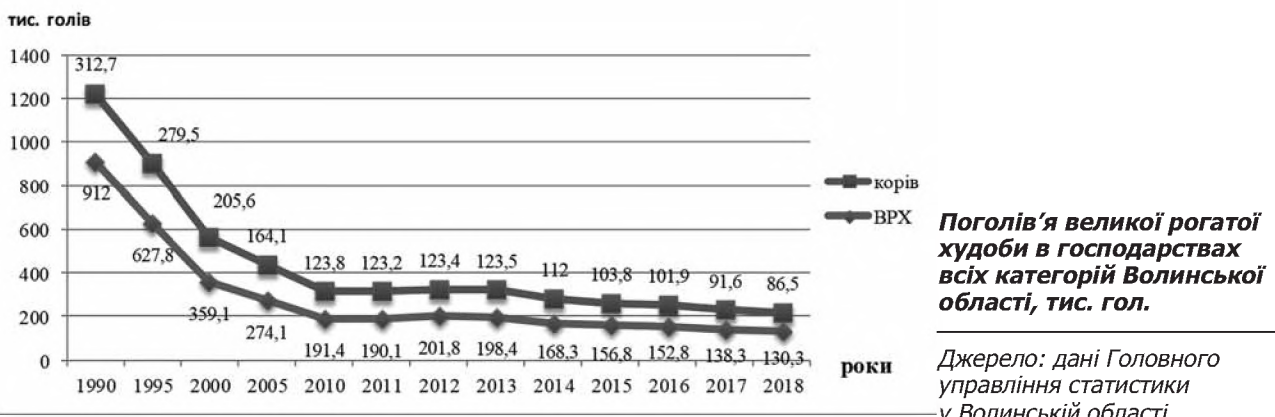
господарств поголів'я великої рогатої худоби, в тому числі корів, виробництва молока у районах Волинської області та загалом в регіоні. При цьому проаналізовано деякі показники результатів господарювання фермерського господарства «Перлина Турії» (село Селець Турійського району Волинської області).

Результати досліджень та їх обговорення

Виробництво та реалізація конкурентоспроможної молочної продукції формують систему показників, за допомогою яких можна визначити поточний стан, динаміку та подальші перспективи розвитку галузі молочного скотарства.

Як свідчать статистичні дані (рис.), на кінець 1990 р. на Волині в усіх категоріях господарств налічувалося 912,0 тис. голів великої рогатої худоби, з них 312,7 тис. корів (34,3 %). До 2018 р. поголів'я великої рогатої худоби зменшилось на 85,7 % і становило 130,3 тис. голів, у тому числі 86,5 тис. корів, кількість яких зменшилась відповідно на 226,2 тис. голів, або на 72,3 %. Між тим, наприкінці 2012 р. спостерігається незначне зростання кількості великої рогатої худоби до 201,8 тис. голів, що на 6,2 % більше відносно 2011 р. Вважаємо, що поступове зменшення поголів'я тварин є наслідком руйнування системи матеріально-технічного забезпечення та відповідного організаційно-економічного механізму на тлі недостатнього державного регулювання сектору економіки.

Агропромисловий комплекс Волинської області складається з господарств населення та господарств різних форм власності. Слід відмітити, що в регіоні відсутні агрохолдинги. Аналіз даних окремо за категоріями господарств показує, що поголів'я великої рогатої худоби в підприємствах зменшилось на 717,7 тис. голів (94,1 %), з них 176,7 тис.



Таблиця 1

Динаміка поголів'я великої рогатої худоби у Волинській області за період 1990–2018 роки

Рік	Велика рогата худоба, тис. голів							
	всього				у тому числі корови			
	господарства усіх категорій	підприємства	фермерські господарства	господарства населення	господарства усіх категорій	підприємства	фермерські господарства	господарства населення
1990	912,0	756,4	-	155,6	312,7	195,8	-	116,9
1995	627,8	467,6	0,974	160,2	279,5	143,0	0,584	136,5
2000	359,1	183,7	0,686	175,4	205,6	63,4	0,369	142,2
2005	274,1	115,1	3,646	159,0	164,1	38,5	1,511	125,6
2010	191,4	67,4	4,906	124,0	123,8	28,8	2,085	95,0
2015	156,8	53,1	5,062	103,7	103,8	20,3	2,114	83,5
2016	152,8	20,4	4,779	102,4	101,9	19,3	1,913	82,6
2017	138,3	44,9	4,138	93,4	91,6	17,5	1,718	74,1
2018	130,3	44,7	4,905	85,6	86,5	19,1	2,018	67,4

Джерело: дані Головного управління статистики у Волинській області.

корів (90,2 %) та господарствах населення на 70 тис. голів (45 %), з них 49,5 тис. корів (42,3 %) (табл. 1).

Незважаючи на відсутність діючої державної підтримки та низькі закупівельні ціни молока безпосередньо у виробника, з 2005 р. основне поголів'я тварин зосереджено в господарствах населення. Між тим, у 2018 р. прослідковується тенденція зростання поголів'я корів у підприємствах, тоді як у приватних господарствах населення їх кількість зменшилась на 9 % (табл. 1). На нашу думку, така ситуація пояснюється невисокою конкурентоспроможністю дрібнотоварного виробництва в масштабах ринку. Тому актуальною проблемою сьогодення є якість молока як сировини, так і кінцевої продукції та підвищення його конкурентоспроможності.

З часу проголошення незалежності України спостерігається поступове скорочення обсягів виробництва продукції молочного скотарства у Волинській області (табл. 2). Проте незначне його збільшення простежується в усіх категоріях господарств наприкінці 2005 р., оскільки зросло виробництва молока у господарствах населення до 461,4 тис. т.

Загалом скорочення обсягів виробництва за досліджуваний період відбулося на 457 тис. т за рахунок сільськогосподарських підприємств. При цьому в підприємствах з 2015 р. відмічено стійку тенденцію до зростання цього показника – на 12,6 тис. т. Однак виробництво молочної сировини в області забезпечує дрібнотоварний сектор –



господарства населення, які у 2018 р. виробили її у 3,5 разів більше, ніж підприємства.

За даними Головного управління статистики у Волинській області середній удій молока на одну корову у 2018 р. порівняно з 1990 р. у господарствах усіх форм власності Волині зріс на 1747 кг, за рахунок збільшення цього показника на 3615 кг у підприємствах (6537 кг). Перш за все, це зумовлено використанням сучасних технологій та вдосконаленням існуючих і поліпшення раціону годівлі тварин. Позитивний результат також отримано за рахунок реалізації заходів «Комплексної програми розвитку агропромислового комплексу Волинської області на 2016–2020 роки» для збільшення чисельності високогенетичного поголів'я великої рогатої худоби, продуктивності дійного стада та покращення якості молокосировини [7].

Реформування сільського господарств відбулося з утворення в регіоні у 1991 р. перших фермерських господарств. За даними Департаменту агропро-

Таблиця 2

Виробництво продукції молочного скотарства за категоріями господарств у Волинській області

Показники	Роки								
	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018
Господарства усіх категорій									
Виробництво молока, тис. т	848,1	564,1	458,2	550,6	450,2	425,2	412,4	411,9	391,1
Надої молока від однієї корови, кг	2699	2044	2147	3239	3673	4082	4190	4246	4446
Підприємства									
Виробництво молока, тис. т	572,6	236,8	101,6	89,2	71,7	74,9	77,9	83,5	87,5
Надої молока від однієї корови, кг	2922	1631	1370	2605	3214	4720	5395	5993	6537
у тому числі фермерські господарства									
Виробництво молока, т	—	1440	956	3784	5091	8778	9191	9012	9758
Господарства населення									
Виробництво молока, тис. т	275,5	327,3	356,6	461,4	378,5	350,3	334,5	328,4	303,6
Надої молока від однієї корови, кг	2329	2500	2563	3399	3775	3967	3982	3952	4070

Джерело: за даними Головного управління статистики у Волинській області.



мислового розвитку Волинської облдержадміністрації на початок 2018 р. в області налічується 600 фермерських господарств. Так, найбільша їх кількість зареєстрована у Горохівському районі, Володимир-Волинському та Локачинському районах, відповідно, 129 одиниць, 78 та 73 одиниці. За період 1995–2018 рр. поголів'я великої рогатої худоби у фермерських господарствах збільшилось у 5 разів і становить 4905 голів, в тому числі 2018 корів. Відтак частка виробленого молока зростає від 1440 т у 1995 р. до 9758 т у 2018 р. (табл. 1, 2).

Аналізуючи статистичні дані ведення молочного скотарства підприємствами у районах області, не-

зважаючи на деякі позитивні зрушення наприкінці 2018 р. поголів'я великої рогатої худоби демонструє негативну динаміку (табл. 3). Найбільше скорочення чисельності загального поголів'я у порівнянні з 2010 р. зареєстровано в господарствах Ківерцівського району (77,8 %), Ковельського (68,8 %) та Рожищенського (59 %) районів, у тому числі поголів'я корів скоротилось на 91 %, 70,4 та 53 % відповідно.

Істотне збільшення поголів'я великої рогатої худоби, у тому числі корів, відмічено в господарствах Маневецького району, яке становить, відповідно, 4,2 та 1,9 тис. голів. Крім того, тенденцію до збільшення кількості тварин дійного стада відмічено у підприємствах Локачинського району, Старовижівського та Турійського районів (табл. 3).

Слід зазначити, що за останні 10 років у підприємствах регіону відбулося поступове збільшення виробництва молока на 22 % або 15,8 тис. тонн, при цьому найбільше в господарствах у Луцькому та Горохівському районах, де пріоритетами є розвиток міні-переробних потужностей, оскільки кількість молокопереробних підприємств в області є недостатньою [10]. Молочна продуктивність корів істотно зростає, про що свідчить отримані середні надої молока від однієї корови у різних районах, який вищий на 129-4460 кг порівняно з 2010 р. (табл. 3).

Таблиця 3

Чисельність поголів'я великої рогатої худоби та показники виробництва продукції молочного скотарства у підприємствах у районах Волинської області

Район	Чисельність великої рогатої худоби, тис. голів			у тому числі корови, тис. голів			Виробництво молока, тис. т			Середньорічний удій молока від однієї корови, кг		
	2010	2015	2018	2010	2015	2018	2010	2015	2018	2010	2015	2018
Володимир-Волинський	3,0	2,6	2,3	1,2	1,0	0,9	5,5	6,3	8,1	4503	6740	8963
Горохівський	12,4	9,6	9,4	5,0	3,6	3,8	17,0	21,0	23,3	3647	5421	6493
Іваничівський	2,1	1,7	1,5	1,0	0,6	0,7	2,6	2,2	2,9	2160	3776	4892
Камінь-Каширський	0,6	0,6	—	0,3	0,3	—	0,2	0,1	—	1941	4046	—
Ківерцівський	1,8	1,1	0,4	1,1	0,4	0,1	0,7	0,3	0,1	1540	1668	4281
Ковельський	15,4	9,6	4,8	7,1	3,9	2,1	6,0	4,1	4,9	1981	2368	5662
Локачинський	1,0	0,9	0,9	0,5	0,5	0,6	1,6	4,3	4,5	4732	8165	8261
Луцький	13,8	10,6	9,8	5,1	3,7	3,8	24,4	25,4	28,8	5090	6295	7773
Любешівський	0,3	—	—	0,2	—	—	0,1	—	—	1926	—	—
Любомльський	0,4	0,1	—	0,1	0,1	—	0,3	0,1	—	1629	1569	—
Маневицький	1,2	2,9	4,2	0,6	1,2	1,9	0,6	0,2	—	1644	1773	—
Ратнівський	4,3	3,7	3,5	2,2	1,6	1,5	3,3	1,4	1,3	1730	1471	1859
Рожищенський	3,9	2,9	1,6	1,7	0,9	0,8	2,5	2,0	2,5	1822	2500	3534
Старовижівський	0,6	0,7	0,7	0,3	0,3	0,4	0,6	0,2	0,2	1493	2017	2574
Турійський	6,6	5,8	5,4	2,4	2,1	2,5	6,3	7,3	10,7	2797	3720	6625
Шацький	—	—	—	—	0,1	—	—	—	—	—	—	—
Всього по області	67,4	53,1	44,7	28,8	20,3	19,1	71,7	74,9	87,5	3214	4720	6537

Джерело: за даними Головного управління статистики у Волинській області.

Прикладом успішного ведення молочного скотарства Волині слугує фермерське господарство «Перлина Турії», якому у 2009 р. присвоєно статус племінного репродуктора з розведення української чорно-рябої молочної породи. Нарощування поголів'я тварин здійснювалось шляхом закупівлі нетелей в племінних волинських господарників та закордоном (262 нетелі придбали в Німеччині, 300 в Польщі та 99 нетелей у Данії). Господарство значну увагу приділяє питанню відтворювальної здатності корів, у зв'язку з чим своєчасно впровад-

жує заходи профілактики і ліквідації причин неплідності, які стримують темпи відтворення великої рогатої худоби, що в свою чергу призводить до недоотримання молочної продуктивності [5]. Крім того, з метою поліпшення генетичного потенціалу української чорно-рябої породи у фермерському господарстві для штучного осіменіння використовують сперму кращих бугаїв-плідників голштинських порід, що суттєво збільшує продуктивність корів. Як результат, у 2018 р. на 100 корів отримано 92 теляти, а середній удій на одну корову становив 8655 кг, що на 8,1 % та 6,1 % більше відповідних показників, порівняно з 2017 р.

На даний час фермерське господарство «Перлина Турії» для сталого розвитку скористалося двома державними програмами підтримки: компенсація за придбаних племінних тварин та часткове відшкодування витрат на будівництво тваринницьких комплексів. Тому вважаємо необхідним залучення державних коштів для розбудови галузі тваринництва в цілому, зокрема виплат дотацій за утримання молодняка великої рогатої худоби та корів молочного напрямку продуктивності, відшкодування відсоткової ставки по кредитах, наданих





на будівництво та реконструкцію міні-доїльних залів або молокопроводів.

Одним із негативних факторів, що впливає на стан молочного скотарства Волині, є не врегульовані земельні відносини, адже галузь не може існувати без земельних ресурсів для посівних площ, сіножатей та пасовищ. Поряд з цим в регіоні потрібно припинити не раціональне використання ґрунтів та відновити їх потенційну родючість шляхом реалізації проектів «Плану заходів на 2018-2020 роки з реалізації стратегії розвитку Волинської області», затвердженого рішенням обласної ради № 25/7 від 24 жовтня 2019 р.: «Підвищення родючості кислих ґрунтів шляхом вапнування» (зона Полісся), «Здійснення заходів щодо запобігання підтоплення сільських населених пунктів та сільськогосподарських угідь» [10].

Таким чином, серед основних чинників, що стримують розвиток молочної галузі досліджува-

ного регіону, слід виділити наступні: скорочення поголів'я великої рогатої худоби, у тому числі корів, зменшення обсягів виробництва молока, недостатня державна фінансова підтримка, проблема земельних відносин, низька конкурентоспроможність дрібнотоварного виробництва – в особистих господарствах селян, як наслідок, невисока якість молока-сировини, що не відповідає сучасним стандартам.

Зважаючи на це, пріоритетними завданнями розвитку молочного скотарства у Волинській області є реконструкція та будівництво молочних ферм та комплексів, облаштування міні доїльних залів та молокопроводів у невеликих фермерських господарствах та селянських (родинних) фермах [7].

Підсумовуючи вищенаведене, робимо висновок, що галузь молочного скотарства Волині потребує вирішення нагальних питань для успішного розвитку тваринництва, відновлення потенціалу галузі та покращення показників виробництва в усіх категоріях господарств. Для цього необхідно:

- покращити селекційну роботу та підвищити молочну продуктивність корів, постійно контролюючи стан відтворення в господарствах, використовуючи для штучного осіменіння сперму бугаїв-плідників племінної селекції;
- зменшити вартість штучного осіменіння корів і телиць у особистих селянських господарствах;
- підвищити частку племінних тварин у дійних стадах, стимулюючи на державному рівні їх закупівлю усіма категоріями господарств;
- забезпечити оптимальний рівень годівлі



тварин, організовуючи власне вирощування та заготівлю кормів і виробництво комбікормів;

— організовувати на базі господарств населення сімейні (родинні) ферми, виробничі та обслуговуючі кооперативи з виробництва молока, законодавчо забезпечуючи підтримку з виплатою державних дотацій;

— розвивати сільськогосподарські підприємства з облаштуванням власних міні-заводів з переробки молока на сучасному обладнанні з дотриманням усіх технологічних вимог;

— проводити навчання для підвищення професійної кваліфікації сільського населення та залучення інвестицій у розвиток сільських територій.

Подальший розвиток галузі молочного скотарства не лише на Волині, а й загалом у країні буде залежати від стимулювання державою конкурентоспроможності молочних господарств, темпів нарощування поголів'я великої рогатої худоби, підвищення його генетичного потенціалу, забезпечення належних умов утримання та збалансованої годівлі тварин, ефективного штучного осіменіння і вирощування ремонтного молодняка.

Література

1. **Барилевич О. М.** Стан, проблеми та перспективи розвитку молочного скотарства. *Наук. вісник НУБіП України*. 2013. – Вип. 181(6). – С. 64–69.
2. **Брик М. М.** Сучасний стан та перспективи розвитку галузі тваринництва в Україні // *Економічний аналіз*. – 2018. – Том 28. – № 4. – С. 331–337.
3. Департамент агропромислового розвитку Волинської облдержадміністрації. URL: <http://agrovoly.com/main.php>.
4. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://ukrstat.gov.ua/>
5. **Зубченко В. В.** Особливості організації відтворення молочного стада у сільськогосподарських підприємствах // *Економіка та управління АПК*. – 2014. – № 2. – С.57–62.
6. **Кернасюк Ю. В.** Ринок тваринництва: тенденції та проблеми галузі. URL: <http://agro-business.com.ua/ostannia-vip-novyna/6028-rynok-tvarynnytstva-tendentsii-ta-problemy-galuzi.html>.
7. Комплексна програма розвитку агропромислового комплексу Волинської області на 2016 – 2020 роки: затверджено рішенням обласної ради від 10.03.2016. – № 3/23. – 22 с.
8. **Лаврук О. В.** Державна політика та її здійснення у тваринництві // *Публічне управління та адміністрування в Україні*. – 2019. – Вип. 11. – С. 85–90.
9. Статистичний щорічник Волинь 2018 ГУС у Волинській області / За ред. В. Ю. Науменка. – Луцьк : Головне управління статистики у Волинській області, 2018. – 450 с.
10. Стратегія розвитку Волинської області на період до 2020 року : рішення сесії обласної ради від 20.03.2015. – № 34/7. – 183 с.
11. **Хоцевич Н. Д., Коцан Н. Н.** Сучасний стан та рівень розвитку тваринництва у сільськогосподарських підприємствах Волинської області // *«Young Scientist»*. – 2018. – № 7 (59). – С. 182–185.
12. **Шарапа Г. С., Гавриленко М. С.** Молочна продуктивність і відтворна здатність корів новостворених порід // *Наук. вісник НУБіП України*. – 2011. – Вип. 160. – Ч. 1. – С. 64–67.

Українські рибалки за рік наловили понад 50 тисяч тонн риби

Загальний промисловий вилов риби та інших водних біоресурсів у рибогосподарських водних об'єктах і на континентальному шельфі України в 2019 р. збільшився на 2,2% порівняно з 2018 роком.

Про це йдеться у повідомленні Державного агентства рибного господарства.

Так, протягом 2019 року українські рибалки вловили понад 51,4 тис. т риби та інших водних біоресурсів. У 2018 році цей показник склав 50,3 тис. т.

У розрізі водойм добуто:

— Чорне море — 14,13 тис. т (+64% до показників 2018 року);
— Азовське море — 16,1 тис. т (-24,8%);
— Причорноморські лимани — 70 т (-85,4%);
— р. Дунай — 561 т (+120,7%);
— пониззя р. Дністер з лиманом та Кучур-

ганське водосховище — 2,58 тис. т (+25,9%);
— Дніпровсько-Бузька естуарна система — 3,9 тис. т (-8%);
— водосховища р. Дніпро — 14 тис. т (+6%): Київське водосховище — 1,4 тис. т, Канівське — 859 т, Кременчуцьке — 5,2 тис. т, Кам'янське — 2,5 тис. т, Дніпровське — 1,16 тис. т, Каховське — 2,86 тис. т;
— інші водойми — 226 т (+1,8%).

Найбільше впродовж 2019 року вилучено таких водних біоресурсів:

— рапана — 11,2 тис. т;
— бичок — 10,8 тис. т;
— карась сріблястий — 6,95 тис. т;
— тюлька, верховодка — 7,57 тис. т;
— лящ — 2,9 тис. т;
— плітка — 2,4 тис. т;
— шпрот — 1,37 тис. т;
— плоскирка — 1,24 тис. т;

— рослиноідні види риби — 1,14 тис. т;
— креветка — 720 т;
— хамса азовська — 698 т;
— судак звичайний — 606 т;
— оселедець чорноморський — 447 т.

<http://agroportal.ua/ua/news/ukraina/v-ukraine-za-god-nalovili-bolee-50-tysyach-tonn-ryby/>

